

Adolescència.Trencar la incomunicació

XXVI Seminari interdisciplinari

Barcelona, 5 de novembre 2007

«Els valors dels adolescents»

Javier Elzo Imaz

Catedràtic de Sociologia de la Universitat de Deusto

El sociòleg Javier Elzo va començar la seva exposició indicant dos errors que es cometien habitualment amb els adolescents: el primer és adular-los en excés i el segon és entendre'ls com persones que només pensen en si mateixes i que no tenen valors. Això és un error perquè totes les persones tenen valors, si entenem per valor com allò al que li donem importància en la vida, allò al que li dediquem el temps i allò en el que gastem els diners.

Per a parlar dels valors dels adolescents d'avui, el catedràtic va proposar fer ús de la tesi de la socialització, és a dir, preguntar-nos on troben els joves i adolescents les coses importants per a orientar-se en la vida, qui i quins són els seus referents.

Per a això, caldria considerar que a Occident avui vivim una mutació històrica única, les característiques de la qual són la revolució tecnològica, la mundialització i el nou paper de la dona. Elzo va agregar que a Espanya un adolescent de 13 o 14 anys es troba amb un referent religiós minoritari, un referent polític desprestigiats, i un referent social molt arraconat, on el principal valor de la societat espanyola és el benestar individual.

Segons el sociòleg basc, un tret que determina la realitat dels adolescents és que la dona ha sortit de casa però l'home no ha entrat, el que significa que les cases estan buides, i els joves, rics en proteccions socials i pedagògiques es troben més sols que mai. No obstant això, entre les principals prioritats dels adolescents segueix estant la família.

L'any 2006, en una enquesta realitzada per la Generalitat a escolars catalans de segon cicle d'ensenyament primari i de secundària, es fa palès que per als joves la família i els amics segueixen sent els grans agents de socialització. Davant la pregunta "on es diuen les coses més importants per a orientar-se en la vida?" els enquestats van situar en primer lloc a la família, després als professors, els llibres i als amics.

En una enquesta a joves espanyols de 13 i 14 anys se'ls va preguntar si es plantejaven els grans problemes de la vida (el dolor, la felicitat, el sentit de la vida, etc.). Un 30% va respondre que es preocupa i sovint pensa en ells, un 45% va assegurar fer-ho algunes vegades però amb poca freqüència, i un 25% va reconèixer no preocupar-se d'aquests temes mai o gairebé mai. La gran majoria va dir que compartia aquestes inquietuds amb els amics, seguidament venien els que ho feien amb la família i després els que ho feien amb les seves parelles. És a dir, es plantegen problemes però no els comparteixen amb adults sinó entre ells.

Per a entendre els valors dels nostres adolescents és important conèixer quina és la imatge que tenen d'ells mateixos, i les troballes fetes en referència a això pel sociòleg Javier Elzo Imaz en diuen molt. Un altre estudi del 2005, aquesta vegada entre joves de l'estat espanyol d'entre 15 i 24 anys, els presenta com consumistes, rebels, que pensen només en el present, independents, egoistes, amb poc sentit del deure, lleials en l'amistat, amb poc sentit del sacrifici, solidaris, treballadors, tolerants, generosos i madurs, en aquest mateix ordre. Elzo creu que aquesta autoimatge negativa respon en primer lloc a la incorporació del que diuen els adults dels adolescents i en segon lloc, a la real evidència d'aquests trets.

En un altre estudi d'autoimatge se'ls va ensenyar als adolescents diferents icones actuals perquè diguessin en quina mesura els representaven a ells o a la seva generació. En primer lloc es van identificar amb els diners, després amb una discoteca, després amb un preservatiu, amb un cotxe, amb la moda, amb una copa d'alcohol, i en setè lloc amb un llibre. "Això no és casual, ja que aquests són els valors de la nostra societat, i per això ho són també dels nostres joves", va explicar Elzo.

Llavors, com són els nous adolescents? El catedràtic va dir que són menys que mai, la majoria són fills únics, amb una adolescència que comença abans i acaba més tard. Es tracta de la "Generació net", ja que es relacionen en el xat amb desconeguts i passen molt de temps a la xarxa. Una altra particularitat dels nous adolescents és que s'escolaritzen amb immigrants. En la quotidianitat el grup és el principal referent i encara que és important que aprenguin a dir que no, també és important que aprenguin a desenvolupar-se en ambients incòmodes. I encara que el món adult no ho cregui, els adolescents donen molt crèdit al discurs ètic i a la coherència.

Davant els diferents models de família, la majoria dels xavals volen una família reeixida i esperen que els seus pares no es divorciïn, però també volen ser respectats. Per això de cara als nous adolescents és important també el factor

centre escolar, donar importància a les activitats extra acadèmiques i que els pares promoguin determinats valors, com: la competència personal, la racionalitat, els diners com valor objectiu i el valor dels diners, la tolerància i la solidaritat en un món pluralista, l'espiritualitat, distingir allò important d'allò urgent, distingir qualitat de vida i nivell de vida, el respecte a la persona humana, la gestió de la sexualitat, creure en la utopia per un món millor i que formar-se un projecte de vida és clau per a la felicitat juvenil.

Resum de les ponències realitzat per l'equip de redacció de l'Àmbit Maria Corral